

Nederlandstalige Tuchtraad van Beroep voor Advocaten

Eerste kamer

Openbare zitting van 10 december 2013

Dossiernummer: TB-0084-2013

In de zaak van :

mr. X,

advocaat te ...,

hebbende als raadslieden mrs. C, Q en Y,

advocaten te ...,

spreekt de eerste kamer van de Nederlandstalige tuchtraad van beroep voor advocaten de volgende beslissing uit:

1. Feitelijke en procedurele elementen.

Bij aangetekend schrijven d.d. 28.06.2013 werd aan mr. X de beslissing van de tuchtraad van de ordes voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep van Antwerpen d.d. 27.06.2013, tweede kamer, ter kennis gebracht.

In deze beslissing werd aan mr. X als tuchtsanctie een waarschuwing met uitstel opgelegd.

Aan mr. X werden volgende feiten ten laste gelegd:

“In strijd met art. 5.2.5 van de gedragsregels van de balie van ..., alsook de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid zoals vervat in art. 455 Ger. W., die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen, anoniem een pamflet te verspreiden waarin hij zijn ongenoegen uit over het verloop van de rechtspleging en de door de Vrederechter uitgesproken eindbeslissing”.

Het overwegend gedeelte van de beslissing d.d. 27.06.2013 vermeldt dat de tuchtraad mr. X en zijn raadsman er voor de aanvang van de debatten op heeft gewezen dat de tenlastelegging eveneens een inbreuk op art. 429 Ger. W. zou kunnen uitmaken. De tenlastelegging werd met dit artikel uitgebreid. Mr. X heeft verklaard deze aanvullende kwalificatie te aanvaarden. Hij verscheen vrijwillig om zich erop te verdedigen. Een heropening van de debatten was derhalve niet noodzakelijk.

Deze beslissing steunt op de volgende overwegingen:

“Uit het verslag van de stafhouder van de Orde van Advocaten van ... en de stukken van het dossier blijkt dat mr. X in de baliekastjes van de advocaten van de Balie van ... een bericht heeft verspreid waarin hij zijn ongenoegen uit over de gang van zaken in en het vonnis van het Vredegerecht van het kanton ... bij de invordering van zijn staat van erelonen en onkosten in het kader van een vereffening en verdeling na echtscheiding

Het betrokken bericht was niet ondertekend maar mr. X betwist niet er de auteur van te zijn.

Volgens mr. X strookte de inhoud van het bericht met de waarheid.

Hij betwist de toepasselijkheid van artikel 5.2.5 van de gedragsregels van de Balie van ... en verschuilt zich achter de grondwettelijke gewaarborgde vrijheid van meningsuiting.

De vrijheid van meningsuiting is naar Belgisch recht t.a.v. de openbare gerechtelijke debatten en/of rechtelijke uitspraken gewaarborgd, maar niet onbegrensd. De manier waarop een proces verloopt en/of de inhoud van vonnissen en arresten mogen dus aan commentaar en kritiek worden onderworpen (J. Velaers, De beperkingen van de vrijheid van meningsuiting, Maklu, 1991, n° 490 e.v.).

Persoonlijke aanvallen tegen magistraten kunnen echter in bepaalde gevallen onrechtmatig zijn.

Op grond van artikel 10, § 2 van het EVRM kunnen er beperkingen aan de vrije meningsuiting worden aangebracht om “het gezag en de onpartijdigheid” van de rechtelijke macht te waarborgen (J. Velaers, o.c., n° 511).

Hierbij dient dan over het algemeen een onderscheid gemaakt tussen de vrije meningsuiting over de werking van de rechterlijke macht in het algemeen en over de onpartijdigheid, onafhankelijkheid en bekwaamheid van bepaalde individuele rechters in het bijzonder, waarbij het onderscheid grotendeels is ingegeven door de aan het ambt van magistraat verbonden discretieplicht die hem in grote mate verbindt om zich in het publiek, met de elementen van het dossier in de hand, te verantwoorden over de wijze waarop hij een geding heeft beslecht.

Als gevolg hiervan is de toelaatbaarheid van kritiek op magistraten een permanente evenwichtsoefening (zie D. Voorhoof, Het Humo – arrest, scherpe kritiek op rechters geoorloofd, Mediaforum 1997/4, 68-69 en D. Voorhoof, Criticising judges in Belgium, in M. ADDO (ed.) Freedom of expression and the criticism of judges. A comparative study of European legal standards, Aldershot, Ashgate – Dartmouth, 2000, 89 – 11).

Met betrekking tot advocaten in het bijzonder kan de principiële toelaatbaarheid van kritiek op magistraten bovendien op gespannen voet staan met de eerbied die de advocaat bij toepassing van artikel 429 Ger. W. (eedsformule) verschuldigd is voor het gerecht.

Wanneer een incident ontstaat met een magistraat dient de advocaat zich tot zijn stafhouder te wenden en zal deze zich desgevallend in verbinding stellen met de korpsoverste (J. Stevens, Regels en gebruiken van de advocatuur te Antwerpen, Kluwer, 1990, 1024 en P. Lambert, Règles et usages de la profession d’avocat du barreau de Bruxelles, NEMISIS, 1988, p. 589). Dit principe wordt voor zoveel als nodig herhaald in art. 5.2.5. van de gedragsregels van de Balie te ...

Er kan niet de minste twijfel over bestaan dat het advocaten principieel is toegelaten om zich in het algemeen uit te spreken over de eventuele slechte werking van de rechterlijke macht, disfuncties aan de kaak te stellen en/of de inhoud van gerechtelijke beslissingen gemotiveerd te bekritisieren. Algemeen wordt trouwens ook aanvaard dat een advocaat wetenschappelijke/juridische kritiek mag leveren op gerechtelijke uitspraken, maar de plicht tot kiesheid verzet zich er dan weer tegen dat hij of zij dit zou doen met betrekking tot een uitspraak waarin hijzelf of zijzelf als raadsman van een betrokken partij is opgetreden.

Als actor van de rechtspleging echter kan hij wel publiek verklaren dat hij het met een beslissing waarin hijzelf als advocaat betrokken was, oneens is maar dient hij in dat geval zijn concrete bezwaren te laten gelden via de daartoe geëigende (beroeps)procedures of andere kanalen en het juridisch debat niet in de openbaarheid te voeren.

Meester X voert in casu aan dat de feiten, die het voorwerp van de tuchtvervolging uitmaken, door hem werden gesteld als een “partij” en niet als “advocaat”. Hij was in de betrokken procedure vertegenwoordigd door een advocaat en het incident, voorwerp van de kritiek in zijn bericht, heeft zich afgespeeld tussen ene Vrederechter en de raadsman van mr. X.

De tuchtraad kan deze redenering niet volgen. De zaak, op het verloop waarvan de kritiek betrekking had, betrof een ereloonstaat van mr. X en dus van een advocaat.

Het betrokken bericht werd bovendien uitsluitend in gerechtelijke kringen (in casu aan de balie en op het gerechtshof) verspreid en is juridisch en technisch dusdanig onderbouwd dat het duidelijk van een advocaat uitgaat.

Het argument dat het verspreiden van een pamflet geen “communicatie” inhoudt met actoren van justitie en dus buiten het toepassingsveld zou vallen van de gedragsregels van de Balie te ..., artikel 5.2.5., is terzake niet dienend.

De tuchtvervolging is immers tevens gebaseerd op artikel 455 Ger. W. en artikel 429 Ger. W.

Zuiver op de persoon van de magistraat gerichte kritiek met betrekking tot een reeds uitgesproken eindvonnis en/of het verloop van de procedure die aan dit eindvonnis is voorafgegaan mag enkel uitgeoefend worden langs de tussenkomst van de stafhouder, al dan niet gevolgd door de tussenkomst van de korpsoverste.

Dit principe vindt zijn bevestiging in de rechtspraak die beslist dat, wanneer openbaar aangeklaagde feiten een mogelijke tuchtfout uitmaken (zoals in casu) de beslissing van de bevoegde tuchtoverheid voor de waarheidstoetsing als beslissing van de bevoegde overheid geldt en dat de echtheid of valsheid van een aan een ambtenaar (of rechter) ten laste gelegde onregelmatigheid slechts kan worden vastgesteld door diens overheid (A. De Naum, De waarheidsexceptie bij aanranding van de eer en de goede naam en de rechten van de mans, R.W. 2012-13, p. 10).

Voor de tuchtraad zijn de waarheidstoetsing van de in het bericht aangeklaagde handelingen en beslissing van een magistraat dus evenmin aan de orde en dient hierover geen onderzoek gevoerd in het kader van de aan het verspreiden van het bericht of zijn inhoud verbonden tuchtrechtelijke gevolgen.

Zelfs indien de in dit bericht beschreven feiten volledig waarheidsgetrouw zouden zijn (en dus mogelijk laakbaar in hoofde van de betrokken magistraat) behoorde het mr. X hiervan uitsluitend en alleen zijn stafhouder in kennis te stellen met het verzoek daaraan zo nodig het in dat geval gepaste gevolg te verlenen. De door mr. X in zijn bericht aan het adres van de Vrederechter te ... gericht aantijgingen zijn trouwens duidelijk "ad hominem".

Volgens mr. X weigerde de Vrederechter immers een uitstel, nam zij de woorden "het is altijd hetzelfde" in de mond, nam zij de zaak voortijdig in beraad met schending van de rechten van de verdediging, weigerde zij de neerlegging van stukken door de eisende partij en wees zij de vordering af op basis van niet meegeedeelde stukken van de verwerende partij.

De deontologische inbreuken van mr. X zijn dus bewezen.

Volgens de uitleg ter zitting van de stafhouder heeft mr. X een blanco tuchtverleden.

De tuchtraad houdt bij de opgelegde tuchtstraf rekening met het feit dat zijn relatie met de betrokken Vrederechter ten gevolge van eerdere incidenten reeds was verzuurd (zoals door mr. X zelf wordt gesteld) en met het feit dat hij mogelijk het slachtoffer was van een (al dan niet gerechtvaardigde) hoge vervolgenheid, die hij spijtig genoeg niet op gepaste wijze heeft geventileerd".

Bij aangetekend schrijven d.d. 2.07.2013 heeft mr. X tegen deze beslissing hoger beroep ingesteld.

De zaak werd behandeld op de zitting van 12.11.2013. Op deze zitting werd de zaak in beraad genomen.

De tuchtraad van beroep velt heden volgende beslissing.

2.

Het hoger beroep van mr. X is regelmatig naar vorm en termijn. Het hoger beroep is ontvankelijk.

3. Bespreking.

Mr. X laat tegen de beslissing d.d. 27.06.2013 gelden hetgeen volgt.

1. Mr. X voert aan dat art. 5.2.5. van de gedragsregels van de Orde van Advocaten bij de balie van ... niet werd geschonden “zoals terecht in eerste aanleg vastgesteld”. Er werd tussen hem en de actor van justitie geen briefwisseling gevoerd. Er gebeurde ook geen andere rechtstreekse communicatie.

Het had geen zin om zich tot de stafhouder te wenden: er was een definitief vonnis in laatste aanleg gewezen.

2. Mr. X heeft in het document dat hij verspreid heeft niet gehandeld als advocaat maar als persoon die in een procedure betrokken was.
3. Mr. X heeft enkel een correct en objectief verslag uitgebracht over het verloop van de zitting.

De tuchtraad van beroep verwijst naar de overwegingen die werden gemaakt in de beslissing van de tuchtraad. De tuchtraad van beroep maakt deze overwegingen tot de zijne. Ten overvloede, en in antwoord op de middelen door mr. X in graad van hoger beroep aangevoerd, voegt de tuchtraad van beroep hieraan toe hetgeen volgt.

Vooreerst wijst de tuchtraad van beroep erop dat hij zich niet kan en wenst uit te laten over het verloop van de procedure, gevoerd voor de Vrederechter van het kanton De tuchtraad van beroep toetst de houding die mr. X heeft aangenomen na de zitting, en nadat vonnis werd geveld, aan de deontologische principes die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen.

Art. 429 Ger. W. bepaalt welke eed de kandidaat – advocaat moet afleggen. De kandidaat – advocaat zweert daarbij dat hij niet zal afwijken van de eerbied aan het gerecht en de openbare overheid verschuldigd.

Deze eerbied houdt in dat de advocaat, op de wijze zoals mr. X heeft gedaan, en nl. door een geschrift te verspreiden onder de leden van de balie, geen blijken van afkeuring van een magistraat of van diens beslissing kenbaar maakt.

Mr. X had zich na de zitting d.d. 28.09.2012 tot zijn stafhouder moeten wenden. Deze algemene regel (J. Stevens, *Regels en gebruiken van de advocatuur te Antwerpen*, 2de editie, Antwerpen, Kluwer, 1997, p. 837, nr. 1024) wordt teruggevonden in de gedragsregels van de balie van ... (art. 5.2.5 verhouding tot andere actoren van justitie, waar o.m. het volgende wordt gesteld: “*Incidenten met genoemden (bedoeld wordt andere actoren van justitie) zullen steeds aan de stafhouder gemeld worden en uitsluitend via hem behandeld worden*”).

Of de stafhouder met een eventuele tussenkomst naar de betrokken magistraat toe aan deze individuele zaak nog iets had kunnen veranderen is niet ter zake dienend, en verschaft aan mr. X in ieder geval geen vrijgeleide om zelf met een geschrift naar buiten te treden en dit te verspreiden. Een stafhouder kan overigens altijd een bemiddelende rol spelen.

Mr. X is niet alleen als advocaat onderworpen aan de deontologische regels wanneer hij zich in een zaak als raadsman manifesteert, maar ook in alle andere facetten van zijn beroepsuitoefening, en zelfs daarbuiten.

De tuchtraad van beroep is dan ook van oordeel dat mr. X wanneer hij, als advocaat, een staat van ereloon en kosten invordert, onderworpen blijft aan de deontologische regels. Wanneer tegenover hem uitspraak wordt gedaan op een wijze die hem niet zint dan komt het hem niet toe op de wijze zoals hij heeft gedaan kritiek op deze uitspraak te formuleren.

In casu was mr. X zelf betrokken partij. Derhalve was het hem *a priori* niet mogelijk om objectief weergave te doen.

Mr. X heeft zich daarbij geenszins beperkt tot de weergave van het verloop van de procedure. Op de terechtzitting d.d. 28.09.2012 was hij trouwens zelf niet aanwezig. Het geschrift is duidelijk gericht tegen de persoon van de Vrederechter, al was het maar omdat citaten selectief worden

weergegeven. Het geschrift eindigt bovendien met de woorden “*laatste aanleg – danku*”, wat duidelijk een negatieve appreciatie inhoudt.

Voor de tuchtraad van beroep blijven dan ook de inbreuken op art. 429 en 455 Ger. W., en art. 5.2.5 van de gedragsregels van de balie van ... bewezen.

De tuchtraad van beroep oordeelt dat de tuchtraad in zijn beslissing d.d. 27.06.2013 de feiten passend heeft beoordeeld. De tuchtraad van beroep brengt daarbij begrip op voor het feit dat mr. X zich, al dan niet terecht, tekort gedaan voelde.

Om deze redenen,
de tuchtraad van beroep voor advocaten,

Oordelende op tegenspraak.

Verklaart het hoger beroep van mr. X ontvankelijk doch ongegrond.

Bevestigt de bestreden beslissing van de tuchtraad voor advocaten van de ordes van het rechtsgebied van het hof van beroep van Antwerpen d.d. 27.06.2013.

Hebben deelgenomen aan de behandeling en de beraadslaging:

de heer Dirk Floren, voorzitter,
en de assessoren

- mr. Geneviève Boliau,
- mr. Peter Callens,

- mr. Guy Klok,
- mr. Yves Mertens.

De assessoren hebben deze beslissing allen ondertekend voor de uitspraak.

Geneviève Boliau

Peter Callens

Guy Klok

Yves Mertens

Waren aanwezig bij de uitspraak:

De heer Dirk Floren, Voorzitter
en mr. Ludo Kools, secretaris

D. Floren

L. Kools